

Ett Sverige som håller ihop

Regeringens insatser för minskad segregation och goda livschanser för alla

Diarienummer: A2020/02652

Produktion: Arbetsmarknadsdepartementet.

Bilder: Maskot/Folio, sida: 1, 9, 10, 12, 13, 16, 18, 19, 22, 25, 26. Kristian Pohl, sida 3.

Alex Ljungdahl/Expressen/TT, sida 21.

Förord

De senaste decennierna har Sverige gått från att vara ett av världens mest jämlika länder till att vara ett av de länder i Europa där ojämlikheten vuxit allra snabbast. Sverige är fortfarande förhållandevis jämlikt sett i ett internationellt perspektiv, men livsvillkoren skiljer sig kraftigt åt mellan olika bostadsområden. Segregationen riskerar att påverka sammanhållningen i samhället och människors framtidstro. Idag finns det människor som inte möts, trots att de bara bor någon kilometer ifrån varandra. Det är en utveckling som måste brytas – Sverige ska vara ett land som håller ihop.

Olika aktörer har de senaste åren kraftsamlat och vidtagit åtgärder för att minska och motverka segregationen i samhället. Skillnaderna mellan områden med socioekonomiska utmaningar och Sverige som helhet har också, i vissa avseenden, minskat under den senaste tioårsperioden, bl.a. vad gäller förvärvsfrekvens och behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Samtidigt har skillnaderna i disponibel inkomst vuxit och skolsegregationen ökat. I områden med socioekonomiska utmaningar har långtidsarbetslösheten stigit. Olika områden uppvisar också stora skillnader i skolresultat, utbildningsnivå, inkomst, hälsa, trygghet samt deltagande i demokrati och i kulturliv. Vissa områden präglas av att de som lever där är väl etablerade på bostadsmarknaden, gör aktiva utbildningsval och är stadigt förankrade på arbetsmarknaden. I andra områden lever människor långvarigt i trångboddhet och har ett lägre deltagande i utbildning, arbetsliv och fritidsaktiviteter. Hälsoituationen för personer som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är generellt sett sämre än för dem i andra områden. Risken är också större att både dras in i kriminalitet och utsätts för brott. Det finns även tydliga jämställdhetsutmaningar kopplade till segregation. Det handlar bl.a. om hur det skiljer sig mellan kvinnor och män och flickor och pojkar vad gäller skolresultat och upplevelse av trygghet.

Sammantaget finns betydande skillnader i livsvillkor mellan människor som bor i områden med socioekonomiska utmaningar och dem som bor i andra områden. Barn och unga i områden med socioekonomiska utmaningar har generellt sett sämre uppväxtvillkor och livschanser än andra barn och unga. Förekomsten av rasism och diskriminering kan också påverka människors möjligheter till jämlika och jämställda levnadsvillkor.

Den socioekonomiska segregationen påverkar inte bara

”Att bryta segregationen är något som alla gynnas av, inte minst barn och unga.”

Åsa Lindhagen, jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation

enskilda individer utan hela samhället. Den riskerar att försvaga sammanhållningen och orsaka motsättningar mellan människor och grupper som kan vara svåra att överbygga. Segregationen kan också utgöra ett hinder för människor att utveckla och använda sina förmågor och bidra till samhällsbygget. Att bryta segregationen är därför något som alla gynnas av, inte minst barn och unga.

Arbetet för ett mer jämlikt Sverige har blivit än mer angeläget på grund av coronapandemin som riskerar att få stora ekonomiska och sociala konsekvenser för redan utsatta grupper. Det kan fördjupa den ojämlikhet och segregation som redan finns.

Det finns ingen enskild insats som ensam kan bryta segregationen, krafttag behöver tas genom såväl generella som riktade insatser. Arbetet behöver bedrivas nationellt, regionalt och lokalt. Sedan 2018 arbetar regeringen utifrån en långsiktig strategi för att minska och motverka segregation (Ku2018/01462). Under 2018 inrättades också Delegationen mot segregation (Delmos) som har i uppdrag att motverka strukturella orsaker till segregation och förbättra situationen i områden med socioekonomiska utmaningar.

Regeringen samlar med denna handlingsplan pågående och planerade insatser för att motverka och på sikt minska den socioekonomiska segregationen i Sverige.

Målet är minskad segregation, jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor samt goda livschanser för alla. Vi har en lång väg kvar, men vi ska ta oss dit.

Åsa Lindhagen
Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation

Stockholm den 17 december 2020

Målet är minskad segregation, jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor samt goda livschanser för alla. Vi har en lång väg kvar, men vi ska ta oss dit.

Inledning

Regeringens arbete med att minska och motverka segregation fokuserar i första hand på socioekonomisk segregation, det vill säga rumslig åtskillnad mellan individer som tillhör olika grupper utifrån till exempel utbildning, inkomst och yrke. Andra exempel på segregation är demografisk eller etnisk segregation.

Regeringens arbete utgår ifrån att segregation är relationell och därmed handlar om samhället som helhet. Det är inte vissa områden som är segregerade utan samhället i sig som präglas av segregation. Regeringen fokuserar i första hand på att åtgärda de aspekter av segregationen som har negativ inverkan på människors rättigheter, förutsättningar och möjligheter. Detta innebär att strukturella insatser behöver genomföras, men också att betydande arbete behöver läggas på insatser som förbättrar situationen i områden med socioekonomiska utmaningar. Sådana områden finns både i storstäder och i mindre städer och samhällen.

För att bryta segregationen krävs såväl insatser som utjämnar skillnader mellan grupper som insatser som förbättrar situationen för utsatta grupper. Det krävs ett långsiktigt arbete av en bredd av aktörer på såväl nationell, som regional och lokal nivå. Tidiga och förebyggande insatser är avgörande för att vända utvecklingen, liksom ett kunskapsbaserat arbetssätt. Det krävs både insatser som är sektorsövergripande och insatser inom olika enskilda områden.

Integration och segregation är företeelser som i viss mån är kopplade till varandra. Regeringens arbete för att minska segregationen har koppling till arbetet för att förbättra integrationen men är inte samma sak. Arbetet för integration handlar i första hand om att människor som invandrat till Sverige ska kunna delta

i arbets- och samhällslivet. En bra integration bidrar sannolikt till att vissa negativa aspekter av segregationen minskar, men behöver inte ha någon direkt påverkan på segregationen i förhållande till t. ex. boende och skola.

I denna handlingsplan redovisas ett urval av de insatser som regeringen genomför eller planerar att genomföra under de närmaste åren för att motverka och på sikt minska den socioekonomiska segregationen i Sverige. Handlingsplanen tar sikte på segregationen i hela landet. Syftet med handlingsplanen är att samla och synliggöra regeringens politik för att minska och motverka segregation för aktörer på olika nivåer. Utöver regeringens insatser genomförs ett betydande arbete också av andra aktörer, såsom myndigheter, kommuner och civilsamhällesorganisationer.

Den inledande delen av handlingsplanen innehåller en beskrivning av det riksdagsbundna mål som finns för politikområdet segregation samt av regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation. Därefter redovisas insatser som genomförs eller som planeras att genomföras för att minska och motverka segregation. Handlingsplanen avslutas med en beskrivning av arbetets uppföljning och utvärdering.

Regeringens mål i arbetet mot segregation

Det övergripande målet för regeringens politik mot segregation är **minskad segregation, jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor samt goda livschanser för alla**. Riksdagen har ställt sig bakom det övergripande målet i samband med att budgeten för 2020 beslutades.

Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation

Sommaren 2018 beslutade regeringen om en långsiktig strategi för att minska och motverka segregation som gäller för perioden 2018–2028. I strategin anger regeringen att ett kraftfullt, kontinuerligt och långsiktigt arbete krävs för att minska den socioekonomiska segregationen. Det innefattar insatser både för att motverka strukturella orsaker till segregation och för att förbättra situationen i områden med socioekonomiska utmaningar¹. Regeringens övergripande mål för arbetet med att minska och motverka segregation fokuserar på båda dessa aspekter. Arbetet behöver ha ett tydligt jämlikhetsperspektiv.

I strategin anger regeringen fem prioriterade områden i arbetet:

- boende
- utbildning
- arbetsmarknad
- demokrati och civilsamhälle
- brottslighet

I strategin anger regeringen delmål och insatsområden för de fem prioriterade områdena, samt inriktningen

¹ Det finns flera olika benämningar på områden som anses utsatta. I regeringens strategi för att minska och motverka segregation används i huvudsak benämningen ”områden med socioekonomiska utmaningar”. Benämningen omfattar både sociala och ekonomiska faktorer och inbegriper på ett bredare plan de strukturer som regeringen avser att påverka genom sitt arbete för minskad segregation. I den här handlingsplanen används benämningen ”områden med socioekonomiska utmaningar” om inte ett annat begrepp har fastställts i t.ex. en författning eller ett regeringsbeslut.

för genomförande, uppföljning och utvärdering av det långsiktiga arbetet för att minska och motverka segregation under perioden 2018–2028. I strategin anges också viktiga utgångspunkter, perspektiv och insatser för det fortsatta arbetet. Samtliga dessa aspekter har utgjort viktiga ingångsvärden i framtagandet av denna handlingsplan.

De prioriterade områdena hänger nära samman och påverkar varandra – ingen enskild insats kan i sig bryta segregationen. Det krävs ett långsiktigt sektorsövergripande arbete av en bredd av aktörer på såväl nationell, som regional och lokal nivå. Segregationen kan bara minskas om staten, kommuner, regioner, civilsamhälle, näringslivet och forskare arbetar såväl var och en för sig som tillsammans.

Med strategin förtydligar regeringen statens roll i arbetet för att minska och motverka segregation. I detta ingår även att bidra till goda förutsättningar för kommuner, regioner samt andra relevanta aktörer att arbeta mot segregation och uppmuntra dessa aktörer att använda strategin som en utgångspunkt för arbetet på regional och lokal nivå.

Insatser för att minska och motverka segregation

Sektorsövergripande insatser

Arbetet med att minska och motverka segregation behöver präglas av ett sektorsövergripande arbetssätt och av en bredd av aktörer. Nedan presenteras ett urval sådana insatser som pågår eller planeras att genomföras.

Delegationen mot segregation

Delegationen mot segregation (Delmos) är en central aktör i regeringens arbete för att minska och motverka segregation. Delmos har ett sektorsövergripande uppdrag som omfattar insatser för att motverka strukturella orsaker till segregation. Myndigheten ska även arbeta för att förbättra situationen i områden med socioekonomiska utmaningar. Myndigheten ska främja samverkan och kunskapsutbyte samt följa och sprida forskning och annan kunskap. Delmos fördelar också statsbidrag till kommuner, regioner och civilsamhälle.

Statsbidrag för att minska och motverka segregation

Kommuner, regioner och organisationer i det civila samhället är viktiga aktörer i arbetet för att minska och motverka segregation. För 2021–2023 beräknas 250 miljoner kronor per år i statsbidrag till kommuner, regioner och civilsamhälle för att minska och motverka segregation som fördelas av Delmos. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att Delmos ska kunna fatta fleråriga beslut om statsbidrag för att ge bättre planeringsförutsättningar för bidragsmottagarna. I budgetpropositionen för 2021 föreslås även ytterligare 250 miljoner kronor per år under perioden 2021–2023 för att skapa förbättrade förutsättningar för sociala insatser i utsatta områden. Se vidare under brottslighet.

Insatser som förbättrar hushållens ekonomi

I områden med socioekonomiska utmaningar är de disponibla inkomsterna generellt lägre än i andra områden och skillnaderna har ökat under de senaste 20 åren. Åtgärder som utjämnar inkomstskillnader har därför betydande effekt för arbetet med att minska och motverka segregation. I budgetpropositionen för 2021 aviserar regeringen en bred skattereduktion för inkomster från såväl arbete som socialförsäkringsförmåner där tyngdpunkten ligger på låga och medelhöga inkomster. Vidare föreslår regeringen att jobbstimulansen i försörjningsstödet ska öka fr.o.m. 2022. Syftet med förändringen att det ska bli mer lönsamt för biståndsmot-

tagare att ta tillfälliga jobb och utöka sin arbetstid. För att stärka inkomsten för ensamstående föräldrar som oftare har en knappare ekonomi än föräldrar som är sammanboende avser regeringen höja underhållsstödet 2021. Regeringen har vidtagit tillfälliga åtgärder som syftar till att fler ska få arbetslöshetsersättning och att ersättningsnivåerna höjs. Regeringen har därutöver gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna för bostadsbidrag och underhållsstöd (dir. 2018:13, 2018:97). Syftet med översynen är bl.a. att öka den fördelningsmässiga träffsäkerheten och minska skuldsättningen. Utredningen ska lämna sitt betänkande den 1 mars 2021. Regeringen har även genomfört ett antal förändringar för att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärer. Bland annat har grundförmånernas nivåer och ersättning för bostadstillägg höjts.

Bättre förutsättningar för kommunerna

Kommunerna har ett ansvar inom ett flertal områden som har påverkan på segregation, t.ex. utbildning, plan- och byggfrågor, bostäder och social omsorg. Kommunsektorn behöver långsiktiga ekonomiska förutsättningar för att kunna utveckla välfärden och stärka vården, skolan och omsorgen utifrån lokala behov. Regeringen har höjt de generella statsbidragen de senaste åren. I budgetpropositionen för 2021 föreslås kommuner och regioner få ytterligare tillskott på 10 miljarder kronor i generella statsbidrag 2021, utöver den permanenta höjningen fr.o.m. 2021 på 12,5 miljarder kronor som aviserades i vårändringsbudgeten 2020. Av de 10 miljarderna kronorna föreslås 5 miljarder kvarstå även 2022. Den 1 januari 2020 trädde ändringarna i kraft i kostnadsutjämnningen i det kommunal-ekonomiska utjämningsystemet. Ändringarna innebar bl.a. en förstärkt utjämnning utifrån faktorerna gleshet och socioekonomi.

Välfärdskommissionen

Kommunernas förmåga att tillhandahålla välfärdstjänster såsom hälso- och sjukvård och skola av god kvalitet har stor betydelse för arbetet med att minska och motverka segregation. Regeringen beslutade i december 2019 att inrätta en välfärdskommission som ska identifiera och analysera konkreta åtgärder som kan stärka kommunsektorns förmåga att tillhandahålla välfärdstjänster av god kvalitet i framtiden

(Fi2019/04300). Valförskommisionen ska senast i december 2021 redovisa sitt uppdrag.

Mer forskning om segregation

Trots att det bedrivs forskning om segregation saknas tillräcklig kunskap om såväl segregationens orsaker som dess utbredning. För att stärka samhällets förmåga att möta och hantera de samhällsutmaningar som segregationen innebär finns behov av ökad forskning. Regeringen avser därför avsätta medel för bl.a. stärkt

forskning om segregation vilket på sikt skapar bättre förutsättningar för kunskapsbaserade reformer.

Sektorsövergripande utredningar

Utredningar bidrar med viktiga underlag för regeringens arbete och är ofta en del i genomförandet av regeringens politik. Innan regeringen lägger fram ett lagförslag tillsätts t.ex. ofta en särskild utredare eller en kommitté, som får i uppdrag att utreda en viss fråga. Här redovisas pågående och avslutade utredningar som är breda och sektorsövergripande. De har eller har haft i uppdrag att ta fram förslag som på olika sätt kan bidra till att minska och motverka segregationen.

Jämlikhetskommissionen

Jämlikhetskommissionen (dir. 2018:74) har haft i uppdrag att föreslå åtgärder som kan utjämna skillnader i uppväxtförhållanden, utbildning och arbetsvillkor. Jämlikhetskommissionen lämnade sitt betänkande (SOU 2020:46), i augusti 2020. Kommissionen har lämnat förslag inom en rad politikområden som har betydelse för arbetet att minska och motverka segregation, bl.a. utbildning, bostäder och integration. Förslagen syftar till att öka jämlikheten i samhället. Slutbetänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utredningen Framtidens socialtjänst

Kommunernas socialtjänst har en viktig roll i arbetet mot segregation, inte minst när det gäller det förebyggande arbetet bland barn och unga i områden med socioekonomiska utmaningar. Utredningen Framtidens socialtjänst överlämnade i augusti 2020 sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). I betänkandet lämnas förslag som syftar till att stärka socialtjänstens förebyggande arbete, sänka trösklarna och underlätta tidiga insatser. Bl.a. föreslås att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv och inriktas på att vara lätt tillgänglig. Andra förslag rör bl.a. insatser utan behovsprövning, krav på vetenskap och beprövad erfarenhet samt utökad nationell statistik. Därutöver framhåller utredningen vikten av planering av insatser till enskilda och socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen. Betänkandet är ute på remiss till den 1 februari 2021.

Barnkonventionsutredningen

En särskild utredare har på regeringens uppdrag genomfört en kartläggning för att belysa hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen som blev svensk lag 1 januari 2020 (dir. 2018:03, 2019:57). Kartläggningen har syftat till att ge ett stöd i det fortsatta arbetet med transformering av barnkonventionens bestämmelser inom olika rättsområden. I november 2020 presenterade Barnkonventionsutredningen sitt slutbetänkande. (SOU 2020:63) Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet.

Kommissionen för jämställda livsinkomster

Ökad jämställdhet mellan kvinnor och män är viktigt för att minska och motverka segregation. De villkor som råder för kvinnor och män i områden med socioekonomiska utmaningar skiljer sig delvis åt. Exempelvis är skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män i områden med socioekonomiska utmaningar större än i landet som helhet. Regeringen tillsatte i mars 2020 en kommission för jämställda livsinkomster (dir. 2020:22). Kommissionen ska bl.a. lämna förslag på åtgärder som bidrar till att främja jämställda löner, jämställda livsinkomster, jämställda arbetsplatser och en jämställd fördelning av det offentligas stödåtgärder. Kommissionen ska också aktivt förmedla kunskap på området och föra samhällsdialog om denna. Kommissionens arbete ska genomsyras av perspektiv som innebär att genomgående beakta och lyfta fram de olika villkor i fråga om ekonomisk jämställdhet som kan råda för inrikes respektive utrikes födda kvinnor och män. Jämställdhetskommissionen ska lämna sitt slutbetänkande den 20 december 2021.

Insatser inom de prioriterade områdena

Boende

Delmål:
Minskad boendesegregation, bra
bostäder för alla och stärkt samhällsservice.

I regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation är delmålet inom det prioriterade området boende: **Minskad boendesegregation, bra bostäder för alla och stärkt samhällsservice.**

Boendesegregationen är ett allvarligt problem som påverkar människors livsmöjligheter, bl.a. när det gäller trygghet och uppväxtvillkor, förutsättningar i skolan och möjligheter att få arbete. Det finns även utmaningar i form av ökad trångboddhet och otrygga boendeförhållanden som riskerar att leda till negativa konsekvenser för barns och ungas hälsa och skolgång. I flera delar av Sverige bor människor med olika inkomst och bakgrund allt längre ifrån varandra och boendesegregation förekommer i hela landet. Underskottet på bostäder med rimlig hyra kombinerat med vissa hyresvärdars kravställning leder till att många hushåll inte själva kan lösa sina bostadsbehov på marknadens villkor. Ett stort antal s.k. strukturellt hemlösa hushåll, däribland många barnfamiljer, vänder sig till kommunernas socialtjänster endast för att få hjälp med en bostad.

Begränsad tillgång till samhällsservice och brist på stimulerande livsmiljöer påverkar människors vardag. Trots att det i områden med socioekonomiska utmaningar ofta finns ett stort behov av myndighetsservice är tillgången till lokal statlig service ofta svag i dessa områden.

Fler bostäder

Underskottet av bostäder till överkomlig hyra ökar utsattheten för människor som har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. För att öka byggandet av hyresrätter med relativt lägre hyra införde regeringen 2016 ett investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande. Fram till november 2020 har stöd beviljats för fler än 38 000 bostäder. Investeringsstödet har reformerats och gjorts effektivare. Från och med den 1 februari 2020 ställs det krav på att en åttondel av de bostäder som byggs med stöd ska erbjudas kommunen att förmedla till unga under 31 år och/eller hyra ut till personer i en socialt utsatt situation. Regeringen avser att förstärka investeringsstödet med 1,1 miljarder kronor under 2022, 1,9 miljarder kronor 2023 och 2 miljarder kronor per år från 2024 till och med 2026.

En bättre fungerande bostadsmarknad

För att bostadsmarknaden ska vara öppen för alla är det viktigt att minska och motverka diskriminering på bostadsmarknaden. Regeringen har därför gett Boverket i uppdrag att analysera och bedöma om det förekommer missgynnanden som skulle kunna utgöra diskriminering när bostäder förmedlas (A2020/01472). Barns boendesituation ska särskilt belysas. Boverket ska analysera hur hyresbostäder med och utan besittningsskydd förmedlas och vilka krav som hyresvärdar ställer på presumtiva hyresgäster. Myndigheten ska också titta på hur förmedlingsplattformar hanterar

kravprofiler. Vidare ska Boverket analysera kopplingen mellan etablering på bostadsmarknaden och etablering på arbetsmarknaden. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 maj 2021.

I betänkandet Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:32) föreslås ett samlat arbetssätt där offentliga aktörer, inklusive kommunerna, förväntas bidra till att fortlöpande skärpa och förfina bilden av bostadsbristens omfattning och vilka insatser som är effektiva för att åtgärda den. I syfte att underlätta arbetet med att planera, utföra och följa upp insatser för att åtgärda bostadsbristen har Boverket på regeringens uppdrag lämnat förslag på hur återkommande bedömningar av bostadsbristen kan genomföras varje år. Boverket har tagit fram en beräkningsmodell där antalet hushåll som saknar en rimlig bostad beräknas på nationell, regional och lokal nivå. Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Flera undersökningar har visat att det finns ett eftersatt underhållsbehov i bostadsbeståndet i Sverige. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 en fortsatt satsning med medel för stöd till energieffektiverande åtgärder i flerbostadshus. Det kommer fortsatt att finnas möjligheter för ägare av flerbostadshus i områden med socioekonomiska utmaningar att söka stödet som primärt är avsett att gå till energieffektiverande åtgärder. Många åtgärder är dock kombinerade energieffektiveringsåtgärder och renoveringsåtgärder varför stödet också kommer att ha betydelse för den allmänna underhållsnivån på byggnaderna.

Hyreshöjningar till följd av renoveringar kan vara svåra att klara av för vissa hushåll. Det är okänt hur ägarförhållanden och möjligheterna till finansiering inom hyresbostadssektorn påverkar förutsättningarna för renoveringar och energieffektiverande åtgärder, samt i förlängningen hyresgästernas trygghet. Regeringen har därför uppdragit åt Boverket att analysera vilka risker och möjligheter som ägarförhållanden och finansieringsförutsättningarna på hyresbostadsmarknaden medför för hyresgästerna (Fi2020/03080). Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022.

Stärkt samhällsservice och levande städer
När städer och samhällen planeras och utvecklas behöver de sociala utmaningar som finns i samhället medvetandegöras. När det görs aktivt kan fysisk planering och stadsutveckling bidra till att skapa samhällen och städer som utgör goda livsmiljöer för alla människor, oavsett bakgrund och ekonomiska förutsättningar. Trots att regleringen av dessa processer betonar den sociala dimensionen, och det finns en rad verktyg att använda sig av i arbetet, har sociala värden svårt att få genomslag i praktiken. För att stärka kunskapen och därmed förutsättningarna för en socialt hållbar stadsutveckling har en utredare haft i uppdrag att kartlägga befintliga arbetsmetoder och verktyg för att åskådliggöra sociala värden i fysisk planering och stadsutveck-

ling. Utredaren rapporterade i juni 2020 och en promemoria avses remitteras i början av 2021.

En central del i en hållbar utveckling är att skapa förutsättningar för levande städer. Detta kan exempelvis ske genom satsningar för en ökad trygghet samt för en stärkt näringslivsutveckling. Regeringen avser därför att ge Boverket i uppdrag att utifrån internationella förebilder se över eventuella hinder, t.ex. i lagstiftning, avseende fastighetsägares möjligheter att påverka ett områdes trygghet och säkerhet, utbud och kvalitet på handel och tillgång till service samt de boendes inflytande över utvecklingen i området.

För att främja stadsgrönska och ekosystemtjänster i områden med socioekonomiska utmaningar i städer och tätorter avser regeringen införa ett stöd för gröna och trygga samhällen. Syftet är att utveckla dessa områden i en grön och hälsosam riktning samtidigt som det skapas trygga, trivsamma och inkluderande utemiljöer med särskild omsorg om åtgärdernas gestaltning. För ändamålet finns det uppfört ett anslag som uppgår till 150 miljoner kronor 2021 och 200 miljoner kronor 2022.

Utbyggnaden av statliga servicekontor kommer att fortsätta 2021 i syfte att stärka samhällsservicen i områden med socioekonomiska utmaningar. Den pågående utredning som överväger hur serviceverksamheten vid servicekontoren kan utvecklas (Fi2019:B) kommer även lämna förslag på vilka kommuners utsatta områden som är lämpliga för nya servicekontor. Utredningen ska inkomma med sin slutredovisning senast den 16 december 2020.

Ordning och reda på bostadsmarknaden
Sedan den 1 oktober 2019 gäller skärpta regler för att motverka svarthandel med hyreskontrakt, otillåten andrahandsuthyrning och uttag av överhyror när hyreslägenheter upplåts i andra hand och till inneboende. Åtgärderna förväntas leda till en större omsättning av förstahandskontrakt, bättre hyresvillkor och sundare boendemiljöer.

Vidare gäller sedan den 1 januari 2020 att en asylsökande som på egen hand ordnar boende i ett område med socioekonomiska utmaningar som huvudregel inte har rätt till dagersättning eller särskilt bidrag enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:1377). Reglerna syftar till att asylsökande i fler fall än hittills ska välja att bo i områden där det finns förutsättningar för ett socialt hållbart mottagande och till att de negativa sociala konsekvenserna av asylsökandes eget boende, t.ex. ökad segregation och trångboddhet, ska minska.

Statskontoret har haft regeringens uppdrag att definiera och kartlägga förekomsten av att kommuner och andra aktörer aktivt medverkar till att individer bosätter sig i en annan kommun och lämna förslag på möj-

liga inriktningar för åtgärder som skulle vara verkningfulla för att motverka problematiken på området. Statskontorets rapport om aktiv medverkan till bosättning i annan kommun (2020:19) överlämnades den 16 november. Rapporten visar bl.a. att flera kommuner upplever att de har haft en inflyttning som beror på företeelsen aktiv medverkan till bosättning. Statskontoret konstaterar att en viktig faktor bakom aktiv medverkan är den varierande tillgången på bostäder. Statskontoret föreslår bl.a. att länsstyrelserna får i uppdrag att initiera samverkan mellan kommunerna och att Socialstyrelsen förtydligar i sina allmänna råd att kommunerna inte har rätt att ställa krav på att personer som får försörjningsstöd måste söka bostad utanför kommunen. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2021 aviserat att ge Skatteverket ett uppdrag avseende folkbokföring. Uppdraget bedöms förbättra situationen i bl.a. socialt utsatta områden exempelvis genom att myndigheternas kunskap om trångboddhet, brott mot välfärdssystemen och möjlighet att säkerställa rätten till skolgång stärks.

Relevanta utredningar inom boendeområdet
Regeringen har tillsatt en rad utredningar som syftar till att förbättra förhållandena på bostadsmarknaden. Här redovisas några utredningar som bedöms ha särskild betydelse för att minska och motverka segregation.

Utredningen En socialt hållbar bostadsförsörjning (dir. 2020:53) syftar till att underlätta situationen för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor. Samtidigt ska boendesegregation motverkas och förutsättningarna för jämlika uppväxt och levnadsvillkor förbättras. Uppdraget ska redovisas i november 2021.

Utredningen om Typhus (dir. 2019:31) ska ta fram underlag för offentliga upphandlingar av bostadshus där hyresnivån i de färdiga bostäderna är bestämd på förhand. Utredaren har bl.a. i uppdrag att analysera på vilket sätt kommuners agerande påverkar möjligheten att utveckla verksamheten över hela landet för företag som har byggande till låg kostnad eller upplåtelse av bostäder till låg hyra som affärsidé. Uppdraget redovisades den 11 december 2020.

En särskild utredare ska utreda och lämna förslag på åtgärder för att underlätta för hushåll som för första gången ska köpa en bostad (förstagångsköpare) (dir. 2020:125). Syftet är att underlätta för dessa att komma in på den ägda bostadsmarknaden. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2021.

Utbildning

Delmål:
Skolsegregation och sambandet mellan elevernas socioekonomiska bakgrund och kunskapsresultat ska minska.

I regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation är delmålet inom det prioriterade området utbildning: **skolsegregation och sambandet mellan elevernas socioekonomiska bakgrund och kunskapsresultat ska minska.**

Regeringen anser att elever med olika bakgrund ska ha möjlighet att mötas i skolan. Alla förskolor, grundskolor och gymnasieskolor ska ha en hög och likvärdig kvalitet och elever ska ges förutsättningar att nå nationella mål och utveckla sina kunskaper. Skolsegregationen ska motverkas. För att minska och motverka segregation inom skolväsendet måste insatser fokusera både på att förebygga segregationen och minska dess konsekvenser.

I arbetet med att stärka områden med socioekonomiska utmaningar är skolfrågorna centrala. Elevsammansättningen vid skolor har under de senaste tjugo åren blivit alltmer uppdelad efter elevernas socioekonomiska bakgrund. Det innebär i många delar av landet sämre möjligheter för elever med olika bakgrund att mötas i skolan idag. Skolsegregationen har en negativ påverkan på likvärdigheten och riskerar försämra skolväsendets förmåga att kompensera för elevernas skilda förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, vilket drabbar elever med mindre gynnsam bakgrund hårdast. I både grund- och gymnasieskolan finns det tydliga skillnader i resultaten mellan elever med utländsk bakgrund och elever med svensk bakgrund samt mellan elever med olika socioekonomisk bakgrund. Det understryker betydelsen av skolans kompensatoriska uppdrag. Lärarnas erfarenhet och kompetens är särskilt viktigt

för att utjämna skillnader i förutsättningar. För vuxna som saknar relevanta kvalifikationer för etablering på arbetsmarknaden utgör såväl den kommunala vuxenutbildningen som folkbildningen viktiga vägar till arbete. Utbildning för vuxna skapar möjligheter att förändra förutsättningar för framtiden och öka delaktigheten i samhället. Det är därför viktigt med en vuxenutbildning av hög kvalitet som är anpassningsbar till elevers och arbetsmarknadens snabbt förändrade behov. Inte minst behöver utbildningen möta behoven hos nyanlända.

Stärkt likvärdighet och höjda kunskapsresultat i skolan

Genom statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skolan har regeringen stärkt huvudmännens möjligheter att genomföra utökade insatser på området. Statsbidraget fördelas med hänsyn till antalet elever och elevernas socioekonomiska bakgrund. Det innebär att det största resurstillskottet per elev ges till de kommuner och andra skolhuvudmän som har de mest utmanande socioekonomiska förutsättningarna. Från bidragsåret 2020 kan bidraget utöver insatser i förskoleklass och grundskola även användas för insatser inom fritidshemmet. Bidraget förstärks ytterligare 2021 och uppgår då till ca 6,2 miljarder kronor per år.

Regeringen har uppdragit åt Statens skolverk att i dialog med huvudmän fortsatt genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten i skolan samt öka måluppfyllelsen i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (U2019/03786). Uppdraget Samverkan för bästa skola innebär att skolor och förskolor ges stöd genom

riktade insatser för att utveckla utbildningen. Insatserna ska bidra till att öka likvärdigheten inom och mellan skol- och förskoleenheter och ska riktas till skolenheter med låga kunskapsresultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand.

Skolan ska ge alla möjlighet att nå kunskapsmålen oavsett bakgrund och behov. Regeringen har gett Statens skolverk i uppdrag att genomföra systematiska insatser i syfte att stärka utbildningens kvalitet och likvärdighet för barn och elever som är nyanlända eller har annat modersmål än svenska inom för-, grund- och gymnasieskola samt inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna (U2019/03787). Huvudmän med särskilt svåra förutsättningar, t.ex. till följd av elevernas socioekonomiska bakgrund, ska särskilt uppmärksammas.

Regeringen vill fortsätta förbättra möjligheterna för fler elever att bli behöriga till gymnasieskolans nationella program eller uppnå en gymnasieexamen. Statens skolverk fördelar statsbidrag för lovskola och läxhjälp. Statsbidragen bidrar till att elever ska få bättre förutsättningar att nå högre kunskapsresultat. Coronapandemin har ändrat förutsättningarna för att bedriva undervisning i bl.a. grundskolan och gymnasieskolan. Detta bedöms öka behovet av lovskola och läxhjälp. Därför föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2021 att statsbidragen för lovskola och läxhjälp under 2021 tillförs ytterligare 170 miljoner kronor och uppgår därmed till totalt 694 miljoner kronor. För 2022 och 2023 beräknas 100 miljoner kronor tillföras.

Bättre förutsättningar för lärare

Det är viktigt att göra det attraktivt för behöriga lärare att arbeta i skolor i områden med socioekonomiska utmaningar. Regeringen införde hösten 2020 ett nytt samlat statsbidrag för karriärsteg för lärare i grundskolan och gymnasieskolan. Satsningen ska öka läraryrkets attraktivitet genom bättre villkor samt utvecklings- och karriärmöjligheter. I regelverket finns en socioekonomiskt viktad del som riktas till skolor med särskilt svåra förutsättningar. På dessa skolor kommer förstelärare och lektorer kunna få en löneökning på 10 000 kronor respektive 15 000 kronor, vilket är en löneökning som är 5 000 kronor högre än bidraget för andra skolor.

I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen medel för att förbättra arbetsvillkor och arbetsmiljö för lärare på skolor i områden med socioekonomiska utmaningar. Under 2021 avsätts därför 385 miljoner kronor för ett nytt statsbidrag. För 2022 avsätts 420 miljoner kronor och fr.o.m. 2023 avsätts 405 miljoner kronor årligen.

I skolor med många elever med socioekonomiskt svag bakgrund, t.ex. med lågutbildade föräldrar, är lärarna

av särskilt stor betydelse. För att skolan ska klara sitt kompensatoriska uppdrag så att eleverna kan uppnå godkända kunskapsresultat, är det viktigt att lärarna kan fokusera på undervisningen. Regeringen har därför infört ett statsbidrag för att anställa lärarassistenter, från förskoleklass upp till gymnasieskolan. Fr.o.m. 2020 uppgår statsbidraget till 500 miljoner kronor årligen. Statens skolverk har också, på uppdrag av regeringen, tagit fram stödmaterial för hur andra yrkesgrupper, bl.a. lärarassistenter, kan avlasta lärare.

Ökad språkutveckling för förskolebarn och stärkt läs- och skrivförmåga för skolelever

Förskolan är en frivillig del av utbildningssystemet, men i förskolan läggs grunden för flickors och pojkars lärande. För att öka deltagandet i förskolan och stärka barns språkutveckling i svenska och därmed ge barn mer jämlika förutsättningar inför skolstarten införde regeringen ett nytt statsbidrag för förskolan 2019. I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen att statsbidraget förstärks med ytterligare 100 miljoner kronor per år från 2021. Det innebär att statsbidraget kommer att uppgå till totalt 350 miljoner kronor. Denna satsning är extra viktigt för nyanlända barn, barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta grupper.

Det finns i dag stora skillnader mellan grupper vad gäller såväl läsförståelse som läsintresse, skillnader främst relaterade till kön och socioekonomisk bakgrund. Att skolan rustar alla elever med en god läsförståelse är avgörande för att barn och unga ska klara sina studier och kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Läslyftet som pågått sedan 2013 är en kompetensutvecklingsinsats för förskollärare, lärare och skolbibliotekarier inom området läs- och skrivutveckling (U2013/7215, U2016/05733) har förlängts och satsningen tillförts medel fram till 2021. I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen att 25 miljoner kronor ska avsättas årligen fram till och med 2023 för att främja alla elevers läsförmåga.

Läsdelegationen förslog i sitt slutbetänkande (SOU 2018:57) flera insatser som ska ge barn och unga mer likvärdiga förutsättningar att nå en fullgod läsförmåga och att känna ökad läslust. Regeringen föreslår att 55 miljoner kronor avsätts under 2021 och 75 miljoner kronor årligen 2022–2023 för genomförandet av förslagen. Satsningen är permanent och uppgår till 45 miljoner kronor från och med 2024.

Fler ska studera för att kunna få ett arbete

Regeringen har byggt ut kunskapslyftet för att ge fler personer möjlighet att skaffa sig relevanta kvalifikationer som leder till arbete. Regeringen har inom kunskapslyftet bl.a. satsat på utbildningar som kombinerar yrkesutbildning med svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk genom ett extra bidrag. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021

mer medel till regionalt yrkesvux. Inom ramen för kunskapslyftet har regeringen även permanent byggt ut både folkhögskolans allmänna och särskilda kurs. För att bibehålla kvaliteten i folkhögskolans utbildningar i takt med att den byggts ut har regeringen satsat 130 miljoner kronor per år under perioden 2020–2022 och därefter 70 miljoner kronor årligen.

För studieovana kan steget till utbildning vara stort, vilket påverkar möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden negativt. Lärcentrum är en kommunalt organiserad verksamhet där studerande erbjuds stöd i sitt lärande från lärare och annan personal samt ges möjlighet att möta andra studerande. Syftet är att främja tillgång till och genomströmning i utbildningen. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att 40 miljoner kronor avsätts per år 2021 och 2022 och 35 miljoner kronor 2023, utöver det befintliga statsbidraget på 50 miljoner kronor per år för lärcentrum.

För den som tar emot försörjningsstöd och saknar kunskaper i svenska, är språkstudier och arbete en viktig väg in i samhället. Regeringen har i en proposition föreslagit att det införs ett tillägg i socialtjänstlagen om att den enskilde vid behov ska delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) eller motsvarande utbildning vid folkhögskola för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande, en s.k. språkplikt (prop. 2020/21:55). Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte deltar i sfi. Syftet med tillägget är att tydliggöra vikten av att delta i språkutbildning för att därigenom förbättra möjligheten att få ett arbete och att etableras i Sverige. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 april 2021.

Uppsökande insatser kan vara en viktig inkörsport till studier för utrikes födda kvinnor med stort behov av utbildning. Regeringen har därför under perioden 2018–2020 tillfört studieförbunden medel för uppsökande och motiverade studieförbundsinsatser, riktade till utrikes födda kvinnor som står långt ifrån utbildning och arbete. För 2021 och 2022 föreslår regeringen att statsbidraget till studieförbunden förstärks med 50 miljoner kronor per år för att möjliggöra fler insatser riktade till utrikes födda kvinnor och vid behov andra målgrupper som står långt ifrån utbildning och arbete.

Relevanta utredningar inom utbildningsområdet Regeringen har tillsatt en rad utredningar inom utbildningsområdet. Här redovisas några utredningar som bedöms ha särskild betydelse för att minska och motverka segregation.

Skolhuvudmännen är en central del i arbetet med att motverka segregation. Slutbetänkandet En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbätt-

rad resurstilldelning (SOU 2020:28) remitterades av regeringen i juni 2020. Utredningen hade i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola. Även betänkandet Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33) remitterades i juni 2020. Ett syfte med utredningen var att ta fram förslag som främjar en likvärdig utbildning och minska segregationen inom gymnasieskolan. Förslagen från dessa två utredningar omfattar bl.a. ändrade urvalsgrunder till skolor och att huvudmännen för förskoleklassen, grundskolan och gymnasieskolan aktivt ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter.

Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (U2020:01) redovisade sitt betänkande Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67) den 23 november 2020. Utredningen har bl.a. haft i uppdrag att analysera orsakerna till att vissa grupper av barn i lägre grad deltar i förskolans verksamhet och föreslå åtgärder som kan öka deltagandet i förskolan i åldern 3–5 år, särskilt när det gäller nyanlända barn, barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta grupper. Utredningen föreslår bl.a. att kommuner ska öka deltagandet i förskolan genom uppsökande verksamhet och kartläggning av vilka barn som inte deltar i förskolan samt att barn 3–5 år som har behov av bättre språkutveckling i svenska ska direktinskrivas i förskolan. Betänkandet bereds nu i Regeringskansliet.

Utredningen om mer tid till undervisning (dir. 2020:21) har i uppdrag att föreslå hur elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolans nationella program ska ges bättre förutsättningar samt hur nyanlända elever i högstadiet och i gymnasieskolans introduktionsprogram ska få mer tid för undervisning. Uppdraget ska redovisas den 12 april 2021.

När det gäller vuxenutbildningen har regeringen tillsatt utredningen Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (KLIVA) (dir. 2018:73, 2019:65, m.fl.). Utredningen har analyserat förutsättningarna för att sfi-elever ska kunna erbjudas en utbildning av god kvalitet som motsvarar deras behov och förutsättningar. Utredningen har också analyserat hur genomströmningen inom sfi och övergången till, och kombinationer med, andra vuxenutbildningar kan förbättras. Uppdraget redovisades den 30 november 2020.

Arbetsmarknad

Delmål:
Ökad sysselsättning och lägre långtidsarbetslöshet i områden med socioekonomiska utmaningar.

I regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation är delmålet inom det prioriterade området arbetsmarknad: **ökad sysselsättning och lägre långtidsarbetslöshet i områden med socioekonomiska utmaningar.**

För att minska den socioekonomiska segregationen är det angeläget att de arbetsmarknadspolitiska insatserna bidrar till ökad sysselsättning och lägre långtidsarbetslöshet i områden med socioekonomiska utmaningar. Aktivt stöd till arbetslösa behöver ges med lika tillgång för kvinnor och män.

I områden med socioekonomiska utmaningar är förvärvsfrekvensen generellt sett lägre och långtidsarbetslösheten högre jämfört med andra områden. Det sammanfaller med att det i de här områdena jämfört med övriga riket bor en högre andel personer som saknar gymnasieutbildning och som är utrikes födda. Arbetslöshet bidrar i stor utsträckning till segregation, och en av de viktigaste insatserna för att kunna minska segregationen är därför att alla som kan arbeta har ett jobb att gå till. För den enskilda kan avsaknaden av ett arbete, förutom en känsla av utanförskap och brist på välbefinnande, innebära såväl lägre inkomst som begränsade möjligheter att påverka sin tillvaro och välja boende. Inte minst för unga kan arbetslöshet medföra svårigheter att etablera sig i samhället generellt och det leder inte sällan till ohälsa. För barn som växer upp i familjer där föräldrar är långtidsarbetslösa kan bl.a. skolresultat och hälsa påverkas negativt. Bland de samhälleliga effekterna av arbetslöshet märks bl.a. uteblivna

skatteintäkter och produktionsbortfall. Det finns även kopplingar till negativa hälsoeffekter och social problematik, t.ex. psykisk ohälsa, våld i nära relationer och missbruk.

Bättre stöd till arbetssökande

Arbetslösheten bedöms fortsätta öka under 2021. Detta kan även orsaka en högre långtidsarbetslöshet, vilket medför ett behov av insatser för dem som har varit utan arbete under en lång tid eller för de nyanlända som saknar förutsättningar att få arbete utan omfattande stöd. Regeringen har under 2020 gjort ett antal satsningar för att fler ska komma i arbete, bl.a. för att fler ska kunna delta i matchningstjänster, för fler extratjänster och introduktionsjobb, samt för arbetsmarknadsutbildning. I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen ytterligare satsningar. Detta innebär bl.a. en förstärkning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för att säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro och en likvärdig service i hela landet, ökat deltagande i upphandlade matchningstjänster samt en ökad tillgång till arbetsmarknadsutbildningar. Dessa utbildningar syftar till att möta efterfrågan inom bristyrken och stärka kunskaperna hos arbetssökande genom kortare yrkesinriktade utbildningar. Därtill pågår förberedelser för det nationella programmet för Europeiska socialfonden plus (ESF+) avseende programperioden 2021–2027. Programmet avses innehålla insatser som bl.a. ska förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken, öka anställningsbarheten samt främja livslångt lärande och soci-

al inkludering. Programmet beräknas omfatta ca 16,2 miljarder kronor, varav 40 procent EU-medel och 60 procent nationell medfinansiering, för programperioden i helhet.

För att öka övergångarna till utbildning införde regeringen i november 2020 vidgade möjligheter för arbetsökande att studera med bibehållen ersättning, bl.a. korta utbildningar, kurser eller kurspaket som motsvarar efterfrågan på arbetsmarknaden. Utvidningen omfattar dels arbetslösa med behov av grundläggande eller gymnasial utbildning, dels långtidsarbetslösa inom jobb- och utvecklingsgarantin med behov av eftergymnasiala studier. Arbetsförmedlingen fick samtidigt i uppdrag att öka antalet anvisningar till att söka reguljär utbildning så att fler arbetssökande som är i behov av utbildning ges förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Såväl kvinnor som män ska ges samma möjligheter att etablera sig i arbetslivet, oavsett om de är födda i Sverige eller i ett annat land. Regeringen har gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ett uppdrag att utreda hinder och möjligheter för unga utrikes födda kvinnors etablering i arbetslivet, däribland de som kommit till Sverige som ensamkommande barn (Ku2019/02020). I uppdraget ingår även att analysera eventuella konsekvenser av hedersrelaterat våld och förtryck som kan utgöra hinder för etablering i arbetslivet. En redovisning av uppdraget ska lämnas senast den 15 mars 2021.

Bristen på professionella nätverk och förebilder skapar utanförskap och försvårar arbetsmarknadsetableringen för dem som står långt från arbetsmarknaden. Regeringen gav 2018 Tillväxtverket i uppdrag att möjliggöra insatser som främjar nyanländas och utrikes födda kvinnors företagande, exempelvis mentorskaps- och nätverksinsatser, men också andra insatser som främjar företagande och affärsutveckling hos målgruppen (N2018/00213/). Uppdraget ska slutredovisas i februari 2022. Tillväxtverket har vidare i uppdrag att öka kontaktytorna med arbetsmarknaden och stärka nätverkande som specifikt riktar sig mot utrikes födda kvinnor och särskilt nyanlända kvinnor (N2018/01430). En slutredovisning av uppdraget ska lämnas till regeringen i maj 2022. Tillväxtverket har även i uppdrag att genomföra en satsning för stärkt integrationsperspektiv i det regionala kompetensförsörjningsarbetet 2018–2020 (N2018/01438). Syftet är att utveckla integrationsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet med fokus på nyanlända kvinnor genom bl.a. projektfinansiering, metodutveckling och lärande till aktörer med regionalt utvecklingsansvar. Uppdraget ska slutredovisas den 28 maj 2021.

Fler vägar in på arbetsmarknaden
Extratjänster och introduktionsjobb kan skapa arbetstillfällen för nyanlända och långtidsarbetslösa, inte minst för utrikes födda kvinnor, och kan öka chansen

till arbete. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att 500 miljoner kronor tillförs till introduktionsjobb och extratjänster, vilket möjliggör för fler arbetstillfällen för dessa grupper. Regeringen arbetar även för att etableringsjobb, med lägre lön och i enlighet med parternas förslag, införs under 2021. Genom etableringsjobben kommer staten stimulera att anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa kommer till stånd så att fler får chansen till ett jobb.

Det är angeläget med en effektiv etablering för nyanlända för att motverka segregation. Regeringen har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att införa ett intensivår för nyanlända inom ramen för etableringsprogrammet för att nyanlända ska komma snabbare in på arbetsmarknaden (A2020/02108). I budgetpropositionen för 2021 föreslås att ytterligare 100 miljoner kronor tillförs Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag för intensivåret, utöver de medel som redan tillförts reformen i budgetpropositionen för 2020.

Den 2 juli 2020 gav regeringen länsstyrelserna i uppdrag att utveckla arbetet mot rasism på arbetsmarknaden (A2020/01514). I arbetet ska länsstyrelserna öka kunskap och medvetenhet bland aktörer på arbetsmarknaden om rasism, med fokus på afrofobi. En slutredovisning av uppdraget ska lämnas den 1 mars 2022.

Jobb och stöd för att få unga i arbete
Insatser för att få unga i arbete kan spela en särskilt viktig roll i områden med socioekonomiska utmaningar. Regeringen har under 2020 haft en satsning för att stärka kommunernas möjligheter att skapa sommarjobb för ungdomar. Ungdomar som annars skulle ha haft svårt att finna sommarjobb på egen hand var prioriterade. I juli 2020 förstärktes satsningen med 100 miljoner kronor för att vissa unga även ska kunna arbeta i kommunerna under hösten 2020.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar är i genomsnitt högre i områden med socioekonomiska utmaningar än i riket som helhet. Regeringen gav våren 2020 en rad myndigheter, däribland MUCF, Arbetsförmedlingen, Delmos och Statens institutionsstyrelse, i uppdrag att analysera och utveckla ett nationellt samordnat stöd till dessa unga (Ku2019/00758 (delvis), Ku2020/01216). Syftet är att ge ett förebyggande och tidigt stöd för unga som har svårigheter att fullfölja grund- och gymnasieskolan eller etablera sig på arbetsmarknaden och som riskerar att hamna i utanförskap. Uppdraget ska slutredovisas den 14 maj 2021.

Samverkan mellan kommuner och Arbetsförmedlingen är betydelsefull för att unga och nyanlända ska komma i arbete. Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) inrättades 2015 och har bl.a. i uppdrag att främja utvecklingen av nya samverkansformer för att etablera ungdomars och nyanländas etablering på arbetsmarknaden (dir. 2014:157, 2017:20 m.fl.). Sedan

2015 har Dua fördelat statsbidrag till kommunerna för att främja samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att Dua tilldelas främjandemedel även för 2021.

Stöd för föräldraledigas arbetsmarknadsetablering
För föräldralediga med ekonomiskt bistånd kan anpassade arbetsmarknadsfrämjande insatser ha betydelse för att påskynda inträdet på arbetsmarknaden efter föräldraledighet. Socialstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2020 i uppdrag att ta fram och sprida exempel på kommuners arbetssätt och insatser som riktas till föräldralediga som tar emot försörjningsstöd i syfte att förbereda dem för att kunna stå till arbetsmarknadens

förfogande efter föräldraledigheten. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2020.

Det är viktigt att föräldralediga utrikes födda kvinnor ges möjlighet att fortsätta utveckla sina kunskaper i svenska under föräldraledigheten inför en framtida etablering på arbetsmarknaden. Regeringens satsning på medel till kommuner och civilsamhället för att erbjuda insatser i svenska till utrikes födda under föräldraledigheten förstärktes 2020. Ett särskilt fokus är på språkträning och att skapa mötesplatser för föräldrar och barn med olika bakgrund. Medel har även tillförts folkbildningen för språktränande insatser för åren 2020–2022 som framförallt riktar sig till utrikes födda kvinnor med barn.

Demokrati och civilsamhälle

I regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation är delmålet inom det prioriterade området demokrati och civilsamhälle: **högt deltagande i allmänna val och i demokratiska processer mellan valen samt förbättrade villkor för civilsamhället i områden med socioekonomiska utmaningar.**

Regeringens ambition är att fler invånare i områden med socioekonomiska utmaningar ska vara delaktiga i demokratin, representerade i folkvalda församlingar och delta i det civila samhället. Regeringen avser att fortsätta utveckla ett brett arbete för ökad delaktighet.

Områden med socioekonomiska utmaningar präglas av att invånarna i betydligt lägre grad än i andra områden deltar och känner sig delaktiga i demokratin. Detta är ett problem både för individer som inte kommer till tals och kan påverka sin livssituation och för samhället som går miste om perspektiv, synpunkter och förslag. Detta kan på sikt leda till att demokratins legitimitet urholkas. Skillnader i demokratisk delaktighet mellan olika områden riskerar även att leda till att politiska beslut gynnar områden där den politiska delaktigheten är högre. Ett fördjupat demokratiskt ut-
anförskap i områden med socioekonomiska utmaningar kan vidare skada tilltron till samhällets institutioner.

Det civila samhället spelar en betydande roll i områden med socioekonomiska utmaningar eftersom det ofta har en bred verksamhet och socialt inriktade aktiviteter. Det utgör samtidigt en central del av demokratin

Delmål:

Högt deltagande i allmänna val och i demokratiska processer mellan valen samt förbättrade villkor för civilsamhället i områden med socioekonomiska utmaningar.

och kan i sammanhanget ha många funktioner, bl.a. som oberoende röstbärare och opinionsbildare. Det civila samhället kan även fungera som ett slags demokratiskola som genom sin verksamhet får de egna medlemmarna att bättre förstå det demokratiska systemet. Det civila samhällets organisationer kan också fungera som en viktig kontaktyta mellan individer och grupper i lokalsamhället som annars sällan möts. Dessutom har det civila samhället ofta god kännedom om lokala förutsättningar och har ofta hög legitimitet bland invånarna i de områden där de verkar. Många föreningar i dessa områden upplever att de har sämre villkor än föreningar i andra områden, t.ex. vad gäller ekonomi, och upplever i hög grad att de har sämre möjligheter att utveckla sin verksamhet och bedriva påverkansarbete.

Stärkt demokrati

2021 fyller demokratin i Sverige 100 år. Med anledningen av detta genomför regeringen en nationell satsning på att uppmärksamma demokratin och stärka den för framtiden. Hittills har 14 myndigheter fått i uppdrag att genomföra insatser som stärker förutsättningarna för människor att delta och vara delaktiga i demokratin. En viktig målgrupp att nå med satsningen är boende i områden med socioekonomiska utmaningar eftersom den demokratiska delaktigheten är lägre i dessa områden i jämförelse med landet som helhet. För att bl.a. stärka demokratin på lokal nivå har regeringen tillsatt Kommittén Demokratin 100 år (Ku 2018:02) med syfte att under 2020 och 2021 samordna och verka för genomförandet av aktiviteter runt om i landet.

Regeringen har infört ett statsbidrag för åtgärder som stärker demokratin. Ideella föreningar och stiftelser kan få medel för åtgärder som syftar till att öka kunskapen om demokratin och stärka individers förutsättningar att delta i demokratin och dess beslutsprocesser. Vid fördelningen av bidrag ska Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) prioritera åtgärder som riktar sig mot delar av landet eller delar av befolkningen som har ett lågt valdeltagande eller låg delaktighet i demokratin i övrigt. 7,75 miljoner kronor är avsatta per år för 2020 och 2021.

Som ett led i att öka delaktigheten i demokratin har regeringen och Sveriges kommuner och regioner (SKR) slutit en överenskommelse som innebär att parterna under perioden 2020–2022 bl.a. intensifierar sitt arbete med att stödja och stärka samt utveckla demokratin i kommuner och regioner (Ku2020/01399). Överenskommelsen syftar till att möjliggöra för fler människor att delta och vara delaktiga i demokratiska beslutsprocesser. Särskilt fokus ska riktas mot att stärka förutsättningarna för personer som saknar tillräckliga kunskaper, färdigheter och andra typer av resurser för att delta och vara delaktiga i demokratin. Inom ramen för överenskommelsen ska SKR utlysa en utmärkelse som kan tilldelas skolklasser i årskurs 7–9 i grundskolan och i gymnasieskolan som utarbetar bra och kreativa förslag på hur demokratin kan stärkas och utvecklas för framtiden.

Generellt sett röstar kvinnor i något högre grad än män i allmänna val, en skillnad som är ännu större i områden med socioekonomiska utmaningar. Regeringen gav i juni 2020 Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att genomföra en förstudie om förutsättningarna för kvinnor och män i områden med socioekonomiska utmaningar att delta i demokratiska processer och att utöva inflytande lokalt (Ku2020/01402). Förstudien avser dels beslutsprocesser kopplade till den kommunala demokratin, dels mer informella processer i lokalsamhället. Syftet med uppdraget är att bidra med kunskap kring likheter och skillnader i kvinnors och mäns förutsättningar och möjligheter i områden med socioekonomiska utmaningar. Uppdraget ska redovisas senast den 3 mars 2021.

Stockholms universitet fick i april 2020 i uppdrag att stärka gymnasieelevers kunskaper om demokratis utmaningar och möjligheter samt bidra till ett ökat intresse för demokratifrågor särskilt bland elever från studieovana miljöer (Ku2020/00917). Uppdraget pågår till och med 2021.

Biblioteken spelar en viktig roll för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken är också den viktigaste läsfrämjande aktören utanför skolan. Av bibliotekslagen (2013:801) framgår att det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt bl.a. barn och ungdomar och personer som har annat

modersmål än svenska. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att satsningen Stärkta bibliotek ska fortsätta. Satsningen har varit framgångsrik för att öka utbudet och tillgängligheten till biblioteksverksamhet i hela landet. Regeringen föreslår att satsningen tillförs 150 miljoner kronor för 2021 och beräknar att 75 miljoner kronor tillförs årligen 2022–2023.

För att säkerställa att den statliga bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer utgår ifrån demokratiska värderingar tillsatte regeringen 2018 en utredning för att se över demokrativillkoren och hur de tillämpas (dir 2018:19). Utredningens betänkande (SOU 2019:35) innehåller förslag till ett förtydligat och enhetligt demokrativillkor för den statliga bidragsgivningen till civilsamhällets organisationer. Regeringen avser återkomma under mandatperioden med förslag om ett nytt demokrativillkor.

Fler barn och unga ska ha tillgång till kultur
Ett levande och fritt kulturliv skapar en fri och kreativ arena för uttryck och åsiktsbildning och är därför en viktig del av ett demokratiskt samhälle. Forskning visar att socioekonomiska faktorer, liksom föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för barns kulturdeltagande senare i livet. Bidraget för Skapande skola syftar till att elever oavsett bakgrund ska kunna ta del av professionell kultur och att skapa själva i samverkan med det professionella kulturlivet inom ramen för skolarbetet. I syfte att öka Skapande skolans genomslagskraft föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2021 att 25 miljoner kronor avsätts årligen 2021–2023 för att förstärka satsningen.

Den kommunala kulturskolan är en viktig aktör för den kulturella delaktigheten i hela landet och bidrar till en meningsfull fritid. Barn och unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar deltar i lägre utsträckning än andra barn och unga i olika fritidsaktiviteter. Det är viktigt att tillgängliggöra kultur för alla barn och unga, oavsett bakgrund. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att det statliga bidraget till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet höjs från 100 miljoner kronor till 200 miljoner kronor 2021–2023.

Ett starkt civilsamhälle

Det är viktigt att civilsamhället har förutsättningar att bedriva långsiktig verksamhet genom den infrastruktur som bl.a. de allmänna samlingslokalerna innebär. Inte minst viktigt är det i områden med socioekonomiska utmaningar och för föreningar som samlar unga. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2021 att 20 miljoner kronor tillförs bidraget till allmänna samlingslokaler, till en permanent nivå på 52 miljoner kronor från 2021. För att mildra de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin föreslår regeringen dessutom att 75 miljoner kronor tillförs för 2020. I samma syfte föreslår regeringen att det tillförs ytterligare 50 miljoner kronor 2021.

I arbetet med att öka det demokratiska engagemanget i områden med socioekonomiska utmaningar kan civilsamhällets aktörer spela en viktig roll. Regeringen beviljade i april 2020 Sveriges Riksidrottsförbund (RF) 1,5 miljoner kronor för att öka kunskapen om föreningsidrottens demokratiska grunder, särskilt bland idrottsaktiva barn och unga, samt att utveckla formerna för att inkludera barn och unga i idrottsföreningars beslutsprocesser (Ku2019/00593 delvis). Med insatserna ska RF särskilt verka för att nå unga bosatta i områden med socioekonomiska utmaningar. Regeringen har också sedan tidigare initierat en satsning på idrott i områden med socioekonomiska utmaningar som pågår 2017–2025. Satsningen ger svensk idrott möjlighet att bilda nya eller förstärka redan befintliga idrottsföreningar och därmed möjliggöra verksamhet för fler i områden med socioekonomiska utmaningar.

Coronapandemins ekonomiska konsekvenser drabbar ungdomar hårt. Barn- och ungdomsorganisationer spelar en stor roll för många ungas tro på sig själva, på framtiden och på samhället. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att ytterligare 50 miljoner kronor årligen avsätts under åren 2021–2022 för förstärkta statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer så att organisationsbidraget uppgår till 262 miljoner kronor. Det förväntas leda till att fler unga får möjlighet att delta i föreningslivet, som både kan innebä-

ra en meningsfull fritid och en väg till etablering i arbets- och samhällslivet. Medlen kommer att fördelas av MUCF.

Ökad kunskap om och delaktighet i samhällslivet
För att ett demokratiskt samhälle ska fungera krävs att alla individer kan delta och agera utifrån demokratiska principer. Kunskap skapar förutsättningar för makt, delaktighet och inflytande. Alla asylsökande och nyanlända ska ha tillgång till relevant information om det svenska samhället. Informationen rör bl.a. former för demokratiskt inflytande och andra grundläggande demokratiska principer om jämställdhet och mänskliga rättigheter. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2021 att medlen till kommuner och civilsamhälle för bl.a. stärkt samhällsinformation för asylsökande m.fl. (TIA-medel) förstärks med 60 miljoner kronor 2021. Regeringen föreslår även att den befintliga informationen som Migrationsverket erbjuder asylsökande om bl.a. rättigheter och skyldigheter blir mer sammanhängande och utökas till en heldag. Regeringen föreslår vidare att permanenta medel avsätts för en stabil förvaltning av webbplatsen informationsverige.se, som innehåller information till nyanlända översatt på tio språk. Samhällsorienteringen för nyanlända utökades under 2020 från minst 60 till minst 100 timmar.

Brottslighet

Delmål:
Ökad trygghet och minskad brottslighet i områden med socioekonomiska utmaningar.

I regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation är delmålet inom det prioriterade området brottslighet: **ökad trygghet och minskad brottslighet i områden med socioekonomiska utmaningar.**

Regeringen vill ha ett brett samarbete på alla nivåer för att förebygga och minska brottsligheten och öka tryggheten. Ökad trygghet och minskad brottslighet är nödvändigt i områden med socioekonomiska utmaningar, men också för att samhället i sin helhet ska vara tryggt.

Flera av de starkaste riskfaktorerna för framtida brottslighet, exempelvis skolmisslyckanden eller avhopp från skolan, är vanligare i områden med socioekonomiska utmaningar än i andra områden. Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) löper boende i socialt utsatta områden i större utsträckning än andra både risk att hamna i kriminalitet och risk att utsättas för brott. Det finns exempel på näringsidkare som påverkas negativt och får svårt att bedriva sin verksamhet och därför väljer att lämna området. Brottsligheten bedöms även vara mer framträdande i den offentliga miljön jämfört med andra områden och andelen barn som är föremål för orosanmälningar till socialtjänsten är större. Följderna av brottslighet drabbar förutom enskilda även deras anhöriga och allmänheten i stort. Det kan bl.a. ske i form av materiella förluster, kostnader, förlorade inkomster, fysiska skador eller psykiska påfrestningar och emotionella reaktioner. Otrygghet kan medföra att individens rörelsefrihet krymper och rädsla för att vistas ute. I förlängningen riskerar det leda till att förtro-

endet för rättsväsendet och andra myndigheter sjunker eller går förlorat. Även för samhället i stort är följderna betydande då brottslighet drabbar samhällsutvecklingen och den sociala sammanhållningen. De ekonomiska konsekvenserna för samhället är också betydande, inte minst vad gäller kostnader för rättsväsende men även för t.ex. sjukvård. Därutöver kan enskilda verksamheter drabbas av brottslighet.

Flera av insatserna nedan ingår i regeringens 34-punktsprogram med åtgärder mot gängkriminalitet.

Stärkt fokus på brottsförebyggande arbete
Tidiga insatser är viktiga för att förebygga kriminalitet, normbrytande beteende och brottsutsatthet bland barn och unga. Regeringen gav 2017 Statens skolverk och Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans genomföra ett utvecklingsarbete som ska syfta till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser (U2017/01236). Som ett led i arbetet för att motverka gängvåld beslutade regeringen den 6 februari 2020 att förlänga tiden för uppdraget samt att förtydliga att myndigheterna inom ramen för uppdraget ska rikta särskilda insatser mot dels riskgrupper bland barn och unga i socialt utsatta områden, dels barn och unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck (U2020/00363). Uppdraget ska redovisas till regeringen den 16 juni 2023.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 medel för sociala insatser i utsatta områden. Det kan handla om insatser som kompletterar och förstärker

verksamhet som kommunerna redan bedriver inom ramen för det brottsförebyggande arbetet (t.ex. fler fältarbetare eller motsvarande på kvällar och helger, bl.a. för ökad tillgänglighet i socialtjänstens verksamheter), liksom olika former av samverkan mellan skola, socialtjänst och polis (t.ex. sociala insatsgrupper). Satsningen medför att det skapas förutsättningar för mer effektiva lösningar jämfört med enskilda sektorsvisa insatser. Satsningen uppgår till 250 miljoner kronor 2021 och för 2022–2023 beräknas 250 miljoner kronor per år.

En viktig åtgärd är att fler individer får det stöd de behöver från samhället för att kunna lämna kriminella miljöer. Regeringen gav i december 2019 Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett myndighetsgemensamt nationellt avhopparsprogram (Ju2019/02027). Programmet ska bl.a. bidra till att stödet till personer som vill eller kan motiveras till att lämna kriminella eller extremistiska miljöer eller grupperingar blir mer kunskapsbaserat, effektivt och samordnat. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2021. I budgetpropositionen 2021 föreslår regeringen att de medel som Polismyndigheten fördelar till olika organisationer för att ge skydd och stöd för avhoppare ökar med 5 miljoner kronor 2021. Därtill föreslås att 5 miljoner kronor tillförs länsstyrelserna för samma år för att utveckla den regionala samordningen av avhopparsverksamhet.

Regeringen avser att ge Brå i uppdrag att ta fram ett stöd för hur parallella samhällsstrukturer, inklusive nätverk och klanstrukturer, kan identifieras på lokal nivå och vilka motåtgärder som kan vidtas mot sådana strukturer. Enligt Brå finns det tecken på parallella samhällsstrukturer, främst kriminella grupper som i hög grad står utanför samhället, som löser konflikter utan att involvera rättsväsendet och påverkar personer att inte vittna.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021 att medel tillförs till Centrum mot våldsbejakande extremism vid Brå, som sedan 2018 har i uppdrag att stärka och utveckla det förebyggande arbetet på nationell, regional och lokal nivå.

Förstärkt brottsbekämpning

Det är viktigt att polisen är närvarande i utsatta områden. En satsning pågår som innebär att Polismyndigheten till 2024 ska ha ökat antalet anställda med sammantaget 10 000 personer jämfört med hur många anställda som fanns vid ingången av 2016. Vid halvårsskiftet 2020 hade antalet anställda ökat med mer än 5 000 personer sedan satsningen inleddes.

Att bekämpa narkotikabrottsligheten är ett viktigt led i arbetet med att försvåra finansieringen av den organiserade brottsligheten och öka tryggheten hos befolkningen till exempel i utsatta områden. I syfte att

minska tillgången på narkotika i samhället och därmed försvåra missbruk av narkotika har Polismyndigheten i uppdrag att förstärka och utveckla bekämpningen av illegal handel med narkotika, inbegripet narkotikaklassade läkemedel (Ju2019/02681). I uppdraget ingår även att förstärka bekämpningen av illegal produktion av narkotika. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 oktober 2021. Därutöver har Brå i uppdrag att studera narkotikamarknader i Sverige (Ju2010/04064).

Skärpta påföljder för unga lagöverträdare

Det är viktigt med tydliga och konsekventa påföljder för att förebygga och hindra att unga personer fortsätter att begå brott. I dag saknas i vissa fall ett påföljdsalternativ som är lämpligt vid allvarlig brottslighet och i återfallssituationer. Den 1 januari 2021 införs därför ungdomsovervakning som en ny påföljd för unga lagöverträdare. Påföljden ska kunna tillämpas i fall där varken ungdomsvård eller ungdomstjänst utgör en tillräckligt ingripande straffrättslig reaktion med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet.

Insatser mot illegala vapen och sprängningar
Regeringen har föreslagit ett antal lagändringar som innebär en skärpt straffrättslig reaktion mot de allvarigare formerna av vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, liksom mot smuggling av vapen och explosiva varor. Lagändringarna trädde i kraft den 1 december 2020. Regeringen har också nyligen remitterat ett flertal lagförslag som ska öka kontrollen över de som tar befattning med explosiva varor och bidra till att bryta utvecklingen med sprängningar i Sverige. Bland annat föreslås att den nuvarande tillståndsprövningen ska bli mer omfattande och att Polismyndighetens roll vid tillståndsgivningen förstärks. Dessa ändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2021. Regeringen har också gett sex myndigheter i uppdrag att kraftsamla för att öka samhällets samlade förmåga att hantera explosiva varor och den illegala användningen av dessa (Ju2019/03980). Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2021. Vidare har regeringen föreslagit vissa lagändringar med anledning av en ny EU-förordning om sprängämnesprekursorer, det vill säga kemiska ämnen som kan användas för legitima ändamål men också missbrukas för att tillverka sprängämnen. Dessa lagändringar träder i kraft den 1 februari 2021.

Förstärkt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och mäns våld mot kvinnor

Det krävs särskilda åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och barn samt hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen har tagit fram en tioårig sektorsövergripande nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel 2017–2026. Till strategin hör ett

åtgärdsprogram för perioden 2017–2020. Regeringen avser att presentera ett samlat åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2021–2023. Åtgärdsprogrammet kommer även att omfatta insatser mot könsstympning och prostitution och människohandel.

I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen att Länsstyrelsernas jämställdhetsarbete på regional nivå med fokus på att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel permanentas från och med 2021. Som en ytterligare insats i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck föreslår regeringen att det inrättas ett permanent nationellt kompetenscentrum mot hedersförtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Socialstyrelsen ska under åren 2020–2022 fördela medel och tillsammans med flera samverkande myndigheter ge kompetensstöd för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt för att stödja arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (S2020/0159). År 2020 fördelas sammanlagt 127 miljoner kronor och därefter minst 104 miljoner kronor årligen.

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att lämna förslag på hur samordningen mellan olika berörda myndigheter kan stärkas när det gäller våldsförebyggande insatser för att förebygga mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i ungas partnerrelationer (A2020/01468). Uppdraget ska redovisas den 31 mars 2021. Jämställdhetsmyndigheten har också i uppdrag att inventera effektiva arbetssätt för att förebygga och motverka könsstympning av flickor och kvinnor, inventera effektiva metoder för attitydförändring av och informationsspridning om könsstympning av flickor och kvinnor samt sprida kunskap till målgruppen (S2018/03926). Uppdraget ska redovisas den 18 december 2020.

Den 1 juli 2020 stärktes det straffrättsliga skyddet mot hedersrelaterad brottslighet. Det infördes då ett nytt brott, barnäktenskapsbrott och en straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. Det infördes också ett utreseförbud som ska skydda barn från att föras utomlands för att ingå barnäktenskap eller könsstympas.

Den 7 oktober 2020 överlämnade Hedersbrottsutredningen sitt betänkande Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57). I betänkandet föreslås bl.a. att det införs ett särskilt hedersbrott och att straffet för överträdelse av kontaktförbud skärps. Betänkandet är nu ute på remiss och remisstiden går ut den 19 januari 2021.

Relevanta utredningar inom brottslighetsområdet
Regeringen har tillsatt flera utredningar för att minska och motverka brottsligheten i samhället. Här redovisas några utredningar som bedöms ha särskild betydelse för att minska och motverka segregation.

Den parlamentariska utredningen Trygghetsberedningen (dir 2020:32) har i uppdrag att föreslå en kunskapsbaserad och brett förankrad kriminalpolitik som ska bidra till att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Utredningen ska slutredovisa sitt arbete i oktober 2024.

En utredare har getts i uppdrag att överväga en rad straffrättsliga åtgärder mot brott i kriminella nätverk (dir. 2020:62). I uppdraget ingår bl.a. att överväga och föreslå ändringar i lagstiftningen som innebär en skärpt straffrättslig reaktion mot dem som involverar unga i kriminalitet. Uppdraget ska redovisas senast den 11 juni 2021. Vidare har en utredare i uppdrag att överväga en rad olika åtgärder för att stärka rättsprocessen och öka lagföringen, bl.a. vid brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk (dir. 2019:85). Uppdraget ska redovisas senast den 21 maj 2021.

Mot bakgrund av kommunernas viktiga roll i det brottsförebyggande arbetet har utredningen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete i uppdrag att lämna förslag om hur kommunerna kan få ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete (dir. 2019:94). Uppdraget ska redovisas i juni 2021.

En utredare har haft i uppdrag att lämna förslag som förbättrar polisens möjligheter att göra husrannsakan för att söka efter vapen och sprängämnen. Uppdraget har redovisats genom promemorian En utökad möjlighet att söka efter vapen och andra farliga föremål (Ds 2020:23). Promemorian har nyligen skickats ut på remiss.

Uppföljning och utvärdering av arbetet mot segregation

För att kunna följa utvecklingen och lyckas i arbetet med att minska och motverka segregation är uppföljning och utvärdering avgörande delar. I regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation anges att strategin i slutet av strategiperioden kommer att utvärderas i förhållande till det övergripande målet och delmålen. Utvärderingen ska bl.a. bedöma måluppfyllelse, kostnadseffektivitet, relevans och bärkraftighet. I strategin anger regeringen även att en deltidsvärdering ska genomföras efter tre till fyra år. Regeringen bedömer att det är för tidigt att i samband med denna handlingsplan göra en sådan utvärdering. I samband med att strategin utvärderas avser regeringen att även följa upp denna handlingsplan.

Det finns redan idag behov av att skapa förbättrade uppföljningsmöjligheter. Regeringen har därför gett uppdrag till Delmos och SCB att utveckla statistik så

att den socioekonomiska segregationen i hela Sverige kommer att kunna följas på en mer detaljerad nivå. Det uppdrag som givits till SCB kommer tillgängliggöra statistik på områdesnivå i samtliga kommuner i landet avseende socioekonomiska faktorer, exempelvis arbetsmarknad, boende, demografi, demokrati, flyttmönster, hälsa, inkomster, transfereringar och utbildning (A2020/01733). Vidare ska SCB och Delmos utveckla ett rikstäckande index som belyser hur olika områden förhåller sig till varandra avseende socioekonomisk status (A2020/01734).

Avslutning

I denna handlingsplan har regeringen redovisat ett antal insatser som genomförs eller som planeras att genomföras för att minska och motverka segregation. Regeringen bedömer att dessa insatser sammantaget både kan förbättra situationen i områden med socioekonomiska utmaningar och motverka strukturella orsaker till segregation. Denna handlingsplan utgör därför ett viktigt steg i arbetet mot att minska och motverka segregationen i Sverige. Många åtgärder har vidtagits för att minska och motverka segregationen. Arbetet behöver dock fortsätta. Den socioekonomiska segregation som finns i Sverige har uppstått över tid och det kommer att krävas ett långsiktigt engagemang för att den ska minska och för att nå riksdagens mål **minskad segregation, jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor samt goda livschanser för alla.**

Arbetsmarknadsdepartementet

Växel: 08-405 10 00

Besöksadress: Fredsgatan 8

Stockholm